

Enes Pelidija, *Osmanisti Bosne i Hercegovine do kraja 20. stoljeća – biografski i bibliografski podaci*, knj. 1, Mostar: Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, 2019, 237 str.

Knjiga autora prof. emeritusa Enesa Pelidije napisana je na 237 strana i sastoji se od Sadržaja, Predgovora, dva ključna poglavlja koja su podijeljena u više potpoglavlja, Rječnika termina, Izvora i literature te Indeksa ličnih imena i geografskih pojmova. Rukopis je zasnovan na velikom broju objavljenih izvora, stručnim i naučnim publikacijama, knjigama, enciklopedijama, člancima, natuknicama, ljetopisima, bibliografijama, katalozima, štampi, te internet izvorima. Osim toga, autor je u tekst unio i 746 podnožnih napomena.

U Predgovoru knjige naznačeno je da najveći dio rukopisa sadrži tekstove koje je autor periodično objavljivao u više časopisa, a koji se odnose na život i djelo najznačajnijih bosanskohercegovačkih osmanista i orijentalista do kraja 20. stoljeća, po izboru autora, od dr. Safvet-bega Bašagića do akademika Avde Sućeske. Također se navodi da je “zbog svoje obimnosti, cijela knjiga podijeljena na dva dijela”, te da su u prvom tomu doneseni podaci o bosanskohercegovačkim osmanistima do 1945. godine, dok su drugim tomom obuhvaćeni podaci “o bosanskohercegovačkim osmanistima koji su najveću aktivnost imali od sredine 20. do prvih godina 21. stoljeća”.

Posebnu vrijednost rukopisa čini prvo poglavlje pod naslovom “O bosanskohercegovačkim historičarima-osmanistima i njihovim djelima do početka 20. stoljeća”. U njemu autor Pelidija, pored Uvodnih napomena koje sadrže veoma dragocjen pregled domaćih i inostranih arhiva i ustanova u kojima se nalaze dokumenti i rukopisne zbirke osmanske provenijencije, donosi detaljne podatke o ličnostima domaćeg porijekla koje su još u vrijeme egzistencije Osmanske države, odnosno Bosanskog sandžaka/ejaleta/vilajeta, ostavile historiografske tragove iz različitih spisateljskih žanrova o povijesti svijeta, historiji osmanske dinastije, značajnim događajima iz vremena vladavine pojedinih sultana, prilikama u Bosni i mnogim

drugim temama. To su: Derviš Jakub-paša, Nesuh Matrakčija, Ali-dede Bošnjak, Muhamed Nerkesi, Hasan Kjafija Prušćak, Jusuf Livnjak, Abdal Veli, Husein Bošnjak-Kodža Muerrih, Ibrahim Alajbegović-Pečevija, Mehmed Halifa Bošnjak, Mustafa Bošnjak Muhlisi, Husein Muzaferija, Mustafa Užičanin-Zari, Ali-beg Pašić-Vusleti, Mustafa Prušćak, Ibrahim Opijač, Mustafa Huremi, Fevzi Mostarac, Ali-paša Varvari, Ahmed Hadžinesimović-Prušćak, Omer Novljanin, Mula Mustafa Bašeskija, Mustafa Firakija, Ahmed Zekić-Vehbi, fra Stjepan Margitić, fra Nikola Lašvanin, fra Bono Benić, biskup Marijan Bogdanović, fra Stjepan Marijanović, fra Filip Lastrić, fra Mate Mikić, Muhamed Hamdi Skejo Prozorac-Bošnjak, Salih Sidki Ćehajić-Mahmudkadić, Muhamed Enveri Kadić, Muhamed Emin Isević, fra Ivan Frano Jukić, fra Antun Knežević, fra Anđeo Šunjić, fra Jakov Baltić, Staka Skenderova, Husein Bračković, Prokopije Čokorilo, Joanikije Pamučina i Salih Sidki Hadžihuseinović - Muvekkit.

U drugom poglavlju knjige pod naslovom “O poznatim bosanskohercegovačkim osmanistima prve polovine 20. stoljeća (1900-1945)”, autor Pelidija istančanim stilom laskim za čitanje, zanimljivo, detaljno i na relevantnim historijskim izvorima i literaturi zasnovano piše o imenima koja su ostavila neizbrisiv trag u historiografiji osmanskog razdoblja bosanskohercegovačke prošlosti i koja stoje na početku svakog osmanistčkog istraživačkog napora prošlosti jugoistočne Evrope općenito. Riječ je o Safvet-begu Bašagiću, Milanu Prelogu, Sejfidinu Kemuri, Vladimiru Ćoroviću, Ćiri Truhelki, Julijanu Jeliniću, Muhamedu Enveri Kadiću, Rizi Muderizoviću, Vladislavu Skariću, Fehimu Spahi i Mehmedu Handžiću.

Univerzitetski profesor u mirovini dr. Enes Pelidija, pisanjem knjige o naučnicima koji su svoj životni vijek u cjelini ili značajnim dijelom posvetili istraživanju bosanskohercegovačke historije osmanskog perioda, učinio je veliku uslugu svim istraživačima naše prošlosti, a posebno onima koji su na početku svog naučnog rada. Također, obradovao je i studente dodiplomskog i postdiplomskog studija iz historije u Bosni i Hercegovini i regiji za koje će knjiga biti svojvrnsni udžbenik za historiografiju osmanskog perioda.

Na koncu, i šira čitalačka publika je ovim spisateljskim poduhvatom dobila vrlo zanimljivo štivo o životu i djelu najistaknutijih historičara-osmanista i orijentalista čije je ime ostalo vezano za navedeno razdoblje naše prošlosti. Ostaje nam samo s nestrpljenjem očekivati i publikovanje drugog dijela ovog vrijednog istraživačkog i spisateljskog poduhvata u oblasti osmanstike.

Sedad Bešlija